

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
XƏZƏR UNİVERSİTETİ**

TƏBİƏT ELMLƏRİ VƏ MÜHƏNDİSLİK FAKÜLTƏSİ

HƏYAT ELMLƏRİ DEPARTAMENTİ

ZOOLOGİYA - 1

SİLLABUS

**Tədris ili və semestri
2024/25-ci tədris ilinin payız semestri**

Müəllim: b.ü.f.d., dosent Gülbəniz Qasımova

Razılaşdırılmışdır

Təsdiq edirəm

**Departament müdiri:
b.ü.f.d. C.M.Eldarova**

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	BIO201 Zoologiya-1, 6 kredit	
	Departament	Həyat elmləri	
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr	
	Tədris semestri	2024/25-ci tədris ilinin payız semestri	
	Fənni tədris edən müəllim	B.ü.f.d., dosent Gülbəniz Qasımova	
	E-mail	gqasimova@mail.ru	
	Telefon	(+994 50) 680 35 53	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Bakıxanov qəsəbəsi, Elşən Mehdiyev küç. 478., Otaq 309 / Çərşənbə axşamı, 15:20 və 17:00.	
	Məsləhət saati	Tələbələrlə razılaşmadan sonra vaxt təyin ediləcək	
Prerekvizitlər	Yoxdur		
Tədris dili	Azərbaycan dili		
Fənnin növü	Məcburi seçmə		
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	<p>Əsas dərslilər:</p> <ol style="list-style-type: none"> Onurğasızlar zoologiyası: F.Q.Ağamalıyev, H.F.Quliyeva, "Bakı", 2012 Onurğasızlar zoologiyası: B.İ.Ağayev, Z.A.Zeynalova, "Bakı", 2008 Invertebrate zoology: E.L. Jordan, P.S.Verma, 2001 Зоология беспозвоночных: И.Х. Шарова, "Москва", 2002 <p>Əlavə dərslilər:</p> <ol style="list-style-type: none"> Onurğasızlar zoologiyası: V.A. Dogel, "Bakı", 2007 Onurğasızlar zoologiyasından laboratoriya məşğələləri: B İ Ağayev "Bakı", 2004 Həşaratların ekoloji fiziologiyası: H.F. Quliyeva, "Bakı", 2004 Early modern zoology: Karl A.E. Enekel, Paul J. Smit Основы зоологии. Том 1: К. Клаус 		
Kursun veb saytı	http://elibrary.bsu.az/books_rax/N_195.pdf http://elibrary.bsu.az/books_aysel/N_352.pdf http://www.newlibrary.ru/book/dogel_v_a_/zoologija_bespozvonochnyh.html http://www.nature.air.ru/invertebrates/ http://www.usc.es/export/sites/default/gl/investigacion/grupos/malaterra/publicaciones/Invertebrados_Lecciones/PART_II_Hickmanx_Robertsx_Larson_Integrated_Principles_of_Zoology.pdf		
Tədris metodları	Mühazirə		x
	Qrup müzakirəsi		x
	Seminar		x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Laboratoriya (Fəallıq)	Semestr ərzində	10
	Təpşiriq və testlər (quiz 1,2)	Semestr ərzində	10
	Fərdi mövzuda prezentasiya	Semestr ərzində	5
	Davamiyyət	Semestr ərzində	5
	Aralıq imtahanı		30
	Final imtahanı		40
	Yekun		100
Kursun təsviri	<p>Zoologiya-1 kursu onurğasız heyvanların bir sıra xüsusiyyətlərini (xarici və daxili quruluşunu, həyat tərzini, təbiətdə yayılmasını, əhəmiyyətini, xeyrli və zərərli cəhətlərini, təkamüldəki rolunu və s.) özündə əks etdirir. Bu kursda əvvəlcə heyvanlar aləminin sistemi təhlil edilir. Sonradan həmin sistem əsasında, canlı orqanizmləri sadədən mürəkkəbə doğru öyrənilməsi həyata keçiriləcək. Öyrəniləcək hər bir canlı orqanizmin morfoloji quruluşu, bu quruluşa uyğun formalaşmış həyat tərzini, təbiətdə yayılması, eləcə də, əhəmiyyəti və təkamüldəki yeri nəzərdən keçiriləcək. Hər yeni öyrənilən canlı orqanizmin, artıq öyrənilmiş canlı orqanizmlər ilə müxtəlif xüsusiyyətləri müqayisə ediləcək və bu müqayisə əsasında canlı aləmin sadədən mürəkkəbə doğru inkişafını görmək mümkün olacaqdır.</p>		

	Sonda onurğasız heyvanların filogenetik inkişafının əsas mərhələləri nəzərdən keçiriləcəkdir.
Kursun məqsədləri	Zoologiya-1 kursunun məqsədi, tələbələrə onurğasız heyvanların morfoloji quruluşunu, təbiətdə yayılmasını, əhəmiyyətini, həyat tərzini və müqayisəli morfoloji təhlilini aşılamaqla bilik bazasını formalaşdırmaqdır. Digər məqsəd, bu baza əsasında tələbələrdə, canlılar sisteminin müxtəlifliyi və eyni zamanda vahidliyi haqqında dünya görüşünün yaradılmasıdır.
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Kursun sonunda tələbələr nəyi biləcəklər: Onurğasız canlıların: - Morfo-fizoloji quruluş xüsusiyyətlərini, - həyat tərzini, - təbiətdə yayılmasını, - ekoloji əhəmiyyətini, - müqayisəli morfologiyası əsasında təhlilini, - təkamüldə rolunu.
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<u>Dərsin təşkili</u> - Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar mühazirə zamanı tələbələrə çatdırılacaqdır. - Yeni mövzu əyani vasitələrin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah ediləcəkdir. - Aralıq və final imtahanları öncəsi tələbələrin mənimsəmə səviyyələri (<i>Quiz</i>) yoxlanılacaqdır. - Seminar məşğələləri zamanı tələbələrin əvvəlki mövzunu mənimsəmələri <u>Şifahi və yazılı sorğunun keçirilməsi</u> ilə hər dərs qiymətləndiriləcəkdir, semestrin sonunda isə ortaq qiymət çıxarılacaqdır (<i>Fəallıq</i>). - Semestr ərzində fərdi mövzuda prezentasiyaların verilməsi vacibdir. Prezentasiya vaxtı, sonunda müzakirə də daxil olmaqla 15 dəqiqədən artıq olmamalıdır. Prezentasiya mövzuları və qaydaları haqda dərsdə daha geniş tanışlıq olacaqdır. <u>Ümumi qaydalar</u> <u>Davamiyyət</u> Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. <u>Gecikmə</u> Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qaib yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərs saatına buraxılır. <u>Yoxlama işi (Quiz)</u> Müəllimə və dekanlığa əvvəlcədən məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər. <u>İmtahanlar</u> Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. İmtahanda iştirak etməmə yalnız dekanlığın icazəsi ilə mümkündür. İctimai fəaliyyətlə əlaqədar imtahanlardan yayınma hallarına yol verilmir. İmtahanlar kumulyativ xarakterli olmalıdır. Aralıq və yekun imtahanların mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Son imtahanda sualların əksəriyyəti aralıq imtahandan sonra keçirilmiş materialların əsasında tərtib olunur. <u>Tələbənin kursu başa vurması</u> 60% və daha artıq bal toplamış tələbə kursu bitirmiş hesab olunur. Əks halda tələbə bu kursu yenidən keçməlidir. <u>İmtahan qaydalarının pozuntuları</u> İmtahanlarda mövcud qaydaların pozulması (köçürmə cəhdləri, köçürmələr, imtahanın gedişini pozmaq və digər qanunsuz hərəkətlər) hallarında tələbənin imtahan işi ləğv olunur. <u>Dərslərdə davranış</u> Tələbə dərs zamanı müvafiq akademik şəraitin yaradılması üçün mümkün olan hər şeyi etməlidir. İcazəsiz danışığa, lüzumsuz hərəkətlərə və s. qeyri-etik davranışa qətiyyətlə yol verilmir. Tələbə dərsdə fəal şəkildə iştirak etməli, lazım olduqda suallar verməli və müzakirələrdən kənar qalmamalıdır.

		<i>Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq, həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.</i>	
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix/Gün	Fənnin mövzuları	Dərslilər/Tapşırıqlar
1.	17.09.2024	Mövzu № 1. Zoologiyanın predmeti, inkişaf tarixi və heyvanlar aləminin sistematikas.	<i>Əsas dərslik: 1) səh 5-20; 2) səh. 8-25; 6) səh. 5-8.</i>
2.	24.09.2024	Mövzu № 2. İbtidailər və ya birhüceyrəlilər (Protozoa) yarıməməli, Sarkomastiqaforlar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 18-35; 2) səh. 25-60; 5) səh. 19-45.</i>
3.	01.10.2024	Mövzu № 3. Sporlular tipi, Knidosporidilər tipi, Mikrosporidilər tipi, Kirpiklilər və ya İnfuzorlar tipi. İbtidailərin mənşəyi, filogeniyası, təbiətdə və insan həyatında rolu.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 35-57; 2) səh. 60-87; 5) səh. 45-74.</i>
4.	08.10.2024	Mövzu № 4. Çoxhüceyrəlilər (Metazoa) yarıməməli, Lövəhəkillilər tipi, Süngərlər tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 57-73; 2) səh. 89-99; 5) səh. 82-94.</i>
5.	15.10.2024	Mövzu № 5. Bölmə Şüalılar: Bağırsaqlıqlular tipi, Daraqlılar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 74-96; 2) səh. 101-136; 5) səh. 96-121.</i>
6.	22.10.2024	Mövzu № 6. Bölmə İkiyansimmetriyalılar: yarıməməli Selomsuzlar və ya İbtidai qurdlar; Yastı qurdlar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 96-104; 2) səh. 136-149; 5) səh. 125-126.</i>
7.	29.10.2024	Mövzu № 7. Yastı qurdlar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz). Parazit yastı qurdlar.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 104-125; 2) səh. 149-176; 5) səh. 149-167.</i>
8.	05.11.2024	Mövzu № 8. İlkədənboşluqlu qurdlar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.) (Quiz 1).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 130-154; 2) səh. 178-201; 5) səh. 177-208.</i>
<u>Aralıq imtahanı</u>			
9.	12.11.2024	Mövzu № 9. Nemertinlər tipi, Həlqəvi qurdlar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. -126-130; 158-183; 2) səh. 205-209; 5) səh. 172-173.</i>
10.	19.11.2024	Mövzu № 10. Molyuskalar və ya yumuşaqbədənlilər tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 332-382; 2) səh. 205-209; 5) səh. 376-426.</i>
11.	26.11.2024	Mövzu № 11. Buğumayaqlılar tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.). Qəlsəmətənəffüslülər y/tipi.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 183-187; 189-221; 2) səh. 308-346; 5) səh. 248-276.</i>
12.	03.12.2024	Mövzu № 12. Xeliserililər yarıməməli (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərz, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.). Onixoforlar tipi.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 222-247; 325-332; 2) səh. 349-394; 516-519; 5) səh. 343-366; 371-372.</i>

13.	10.12.2024	Mövzu № 13. Traxeyatənəffüslülər yarım tipi (quruluş xüsusiyyətləri, həyat tərzi, təbiətdə yayılması, ekoloji əhəmiyyəti, təkamüldə rolu və s.).	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 247-249; 2) səh. 394-401; 5) səh. 283-291.</i>
14.	17.12.2024	Mövzu № 14. Həşaratların inkişafı, filogeniyası, təbiətdə və insan həyatında rolu (Quiz 2)	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 257-325; 2) səh. 408-497; 5) səh. 291-341.</i>
15.	24.12.2024	Mövzu № 15. Dərisitikanlılar tipinin quruluşu, fiziologiyası, nümayəndələri, çoxalması, inkişafı və filogeniyası.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 397-426; 2) səh. 519-538; 5) səh. 445-476.</i>
<u>Final imtahanı</u>			

Bu tədris proqramı fənn haqqında tam məlumatı özündə əks etdirir və hər hansı dəyişiklik barədə öncədən xəbər veriləcək.